

MOLIYAVIY BOZORLAR STATISTIKASI

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti iqtisodiy statistika kafedrası dotsenti

Akbarova Barno Shuxratovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti raqamli iqtisodiyot fakulteti talabasi

Rustamov Shoxrux Yorqin o'g'li

Annotatsiya: Ushbu maqolada moliyaviy bozorlar statistikasining asosiy jihatlari, ularning iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyati va zamonaviy tendensiyalari tahlil qilinadi. Moliyaviy bozorlarning turli segmentlari (pul bozori, kapital bozori, valyuta bozori va boshqalar) bo'yicha statistik ma'lumotlarning yig'ilishi, tahlili va talqin qilinishi jarayonlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, moliyaviy bozorlar statistikasining iqtisodiy siyosatni shakllantirishdagi, investitsiya qarorlarini qabul qilishdagi va risklarni boshqarishdagi roli o'rganiladi. Maqola moliyaviy tahlilchilar, iqtisodchilar, statistik tadqiqotchilar, talabalar va moliyaviy bozorlar statistikasiga qiziquvchi keng doiradagi o'quvchilar uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar: Moliyaviy bozorlar statistikasi, pul bozori, kapital bozori, valyuta bozori, statistik ma'lumotlar, iqtisodiy rivojlanish, iqtisodiy siyosat, investitsiya, risklarni boshqarish.

Annotation: This article analyzes the main aspects of financial market statistics, their importance in economic development and modern trends. The processes of collecting, analyzing, and interpreting statistical data on various segments of financial markets (money market, capital market, foreign exchange market, etc.) are examined. The role of financial market statistics in shaping economic policy, making investment decisions, and managing risks is also studied. The article is intended for financial analysts, economists, statistical researchers, students, and a wide range of readers interested in financial market statistics.

Keywords: Financial market statistics, money market, capital market, foreign exchange market, statistical data, economic development, economic policy, investment, risk management.

Kirish: Zamonaviy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi bo'lgan moliyaviy bozorlar iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Ular kapitalning qayta taqsimlanishini, investitsiyalarning jalb qilinishini va risklarning boshqarilishini ta'minlaydi. Moliyaviy bozorlarning samarali faoliyat yuritishi iqtisodiy barqarorlikni, investitsiyaviy faollikni va iqtisodiy o'sishni rag'batlantiradi. Bunday sharoitda, moliyaviy bozorlar statistikasining ahamiyati tobora ortib bormoqda. Moliyaviy bozorlar statistikasi moliyaviy bozorlarning holatini, dinamikasini va tendensiyalarini tahlil qilish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etadi. Ushbu ma'lumotlar

iqtisodiy siyosatni shakllantirishda, investitsiya qarorlarini qabul qilishda va risklarni boshqarishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqola moliyaviy bozorlar statistikasining asosiy jihatlarini, uning iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyatini va zamonaviy tendensiyalarini o'rganishga bag'ishlanadi.

Asosiy qism:

1. Moliyaviy bozorlar statistikasining asosiy vazifalari va ahamiyati:

Moliyaviy bozorlar statistikasi iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri bo'lgan moliyaviy bozorlarning holatini, dinamikasini va tendensiyalarini tahlil qilish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etadi. Uning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- Moliyaviy bozorlarning turli segmentlari (pul bozori, kapital bozori, valyuta bozori va boshqalar) bo'yicha statistik ma'lumotlarni yig'ish, qayta ishlash va tahlil qilish.
- Moliyaviy bozorlarning asosiy ko'rsatkichlarini (foiz stavkalari, aksiyalar narxlari, valyuta kurslari va boshqalar) hisoblash va talqin qilish.
- Moliyaviy bozorlarning holati va dinamikasini tahlil qilish uchun statistik modellar va usullardan foydalanish.
- Moliyaviy bozorlarning iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini baholash.
- Iqtisodiy siyosatni shakllantirish va investitsiya qarorlarini qabul qilish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etish.

2. Moliyaviy bozorlar statistikasining asosiy segmentlari:

- **Pul bozori statistikasi:** qisqa muddatli qarz majburiyatlari (xazina veksellari, depozit sertifikatlar va boshqalar) bo'yicha ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.
- **Kapital bozori statistikasi:** aksiyalar, obligatsiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar bo'yicha ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.
- **Valyuta bozori statistikasi:** valyuta kurslari, valyuta zaxiralari va boshqa valyuta operatsiyalari bo'yicha ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.
- **Moliyaviy hosilalar bozori statistikasi:** fyucherslar, opsiyonlar va boshqa moliyaviy hosilalar bo'yicha ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.

3. Moliyaviy bozorlar statistikasining asosiy ko'rsatkichlari:

- **Foiz stavkalari:** pul bozori va kapital bozorining holatini ko'rsatadi.
- **Aksiyalar narxlari indekslari:** kapital bozorining holatini ko'rsatadi.
- **Valyuta kurslari:** valyuta bozorining holatini ko'rsatadi.
- **Inflatsiya darajasi:** moliyaviy bozorlarga ta'sir qiladi.
- **Yalpi ichki mahsulot (YaIM) o'sish sur'atlari:** moliyaviy bozorlarning iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini ko'rsatadi.

4. Moliyaviy bozorlar statistikasining zamonaviy tendensiyalari:

- Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi moliyaviy bozorlar statistikasining yig'ilishi, tahlili va talqin qilinishini osonlashtirmoqda.

- Katta ma'lumotlar (Big Data) va sun'iy intellekt (AI) moliyaviy bozorlar statistikasini tahlil qilish uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda.
- Globallashtirish moliyaviy bozorlar statistikasining xalqaro standartlarga muvofiqlashtirilishini talab qilmoqda.
- Risklarni boshqarishning ahamiyati ortib borishi moliyaviy bozorlar statistikasining risklarni baholash va boshqarishdagi rolini kuchaytirmoqda.

Ushbu asosiy qism moliyaviy bozorlar statistikasining asosiy jihatlarini, uning iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyatini va zamonaviy tendensiyalarini yoritadi.

Xulosa: Moliyaviy bozorlar statistikasi zamonaviy iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismi bo'lib, moliyaviy bozorlarning holatini, dinamikasini va tendensiyalarini tahlil qilish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etadi. U iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillaridan biri bo'lgan moliyaviy bozorlarning samarali faoliyat yuritishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi, katta ma'lumotlar va sun'iy intellektdan foydalanish

Adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy veb-sayti va statistik byulletenlari.
2. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasining rasmiy veb-sayti va statistik to'plamlari.
3. Xalqaro valyuta jamg'armasining (XVJ) rasmiy veb-sayti va statistik ma'lumotlari.
4. Jahon bankining rasmiy veb-sayti va statistik ma'lumotlari.